

Welkom en inleiding

Dit weekend vieren we de sterfdag van de zalige Petrus Donders: op 14 januari, nu 133 jaar geleden, stierf deze Brabantse missionaris in de melaatsenkolonie Batavia, Suriname, waar hij bijna 30 jaar lang het leven deelde met de meest verlatenen. In 1982 werd 'Peerke', zoals hij in zijn geboortestad Tilburg liefkozend wordt genoemd, zalig verklaard en wereldwijd groeit nog altijd zijn faam omwille van zijn belangeloze inzet voor de meest verlaten mensen.

Het is goed hem te blijven eren, zeker in dit bisdom waar Petrus Donders vandaan kwam. Hij was een missionaris die niet hoog vanaf de kansel het evangelie predikte, maar met hart en ziel er geheel voor de mensen was, vooral voor hen die niet in tel waren. Hij deelde hun leven; hij nam hun last op zijn schouders. Daarmee nam Petrus Donders een voorbeeld aan Jezus, waarvan Johannes de Doper in het evangelie van vandaag zegt: 'Zie het Lam Gods dat de zondelast van de wereld met zich meedraagt en wegneemt'.

Moge ook wij, geïnspireerd door Petrus Donders en door Jezus zelf, de lasten van anderen mee helpen dragen. Voor zover we dat te weinig doen, en misschien zelfs de ander belasten met onze tekorten, vragen we God en elkaar om vergeving.

Eerste lezing: Jesaja 49,3.5-6

Tweede lezing: 1 Kor. 1,1-3

Evangelie: Johannes 1,29-34

Overweging

Tot zo'n 50, 60 jaar geleden bloeide het 'Rijke Roomsche leven' nog volop in het katholieke Brabant. Veel jongetjes wisten al op jonge leeftijd dat ze priester wilden worden, het liefst missionaris. Ze hadden een oom die in een ver land goed werk deed, of er kwam in de parochie af en toe een missionaris-op-vakantie vertellen over de missie, met mooie dia's en spannende verhalen over de tropen. Peerke Donders groeide op in het door en door katholieke milieu van Tilburg. In prentenboeken over zijn leven komen we vaak plaatjes tegen waarop hij als jongetje 'misje speelde' en vanuit de wastobbe van mijn moeder preekjes hield voor zijn leeftijdgenootjes. Net als Jesaja, die we in de eerste lezing hoorden, wist Peerke zich al als kleine jongen geroepen - bij wijze van spreken vanaf de moederschoot - om 'dienaar van de Heer' te zijn.

Maar werkelijk ook priester worden leek voor hem niet te zijn weggelegd. Hij was van arme komaf, uit een Tilburgs weversgezin, en zijn studiekwaliteiten werden bovendien niet hoog ingeschat. Maar dankzij zijn doorzettingsvermogen haalde hij het. Toen hij met veel moeite zijn priesterstudie bijna voltooid had, en de apostolisch vicaris van Suriname op het seminarie kwam vertellen over de nood van de mensen daar, meldde hij zich onmiddellijk en als enige aan, om daar missionaris te worden, om 'licht te zijn voor de heidenen', zoals in de eerste lezing maar ook in zijn tijd, de niet-christenen genoemd werden. Peerke vertrok één jaar na zijn priesterwijding en zou nooit meer in zijn vaderland terugkeren, want van 'af en toe op vakantie thuis' was toen geen sprake.

Petrus Donders zou zich ontplooiën als verkondiger van de Blijde Boodschap, niet vanaf een preekstoel, maar midden tussen de mensen die hij opzocht. Daarbij ging zijn aandacht vooral uit naar hen die niet meetelden. Toen hij in Paramaribo aankwam, werd hij meteen geraakt door het lot van de vele slaven die de Nederlandse kolonie kende. – Nederland was een van de laatste landen die de slavernij afschaften. Op de plantages werden de slaven als vee behandeld en elke priester door de eigenaars zoveel mogelijk geweerd. Maar Petrus Donders zocht ze op. In een brief aan het thuisfront schreef hij: *"O! had men hier zoo veel zorg voor het behoud en het welzijn der slaven, als men in Europa voor lastdieren heeft, dan zou het er beter uitzien. (...) Wee den Europeanen, den eigenaren van de Plantage-Slaven, die zich verrijken met zweet en bloed van die arme slaven, die geen andere verdedigers vinden dan alleen God."*

In 1855 werd hij pastor in de afgelegen melaatsenkamp Batavia; noem het maar rustig een dumpplaats van zieken die als gevaarlijk besmettelijk werden weggestopt. Petrus Donders zou daar – met twee korte onderbrekingen - tot zijn dood 32 jaar later, blijven.

In die periode, om precies te zijn in 1867, werd de missie in Suriname overgedragen aan de redemptoristen; en Petrus Donders trad in. Misschien wel om zo in Suriname te kunnen blijven, maar het doel van deze congregatie sprak hem aan: ‘het evangelie verkondigen als een Boodschap van Overvloedige Verlossing aan de armen en meest verlatenen’. Die verkondiging bleef wat Petrus Donders betreft niet beperkt tot het Woord: zijn leven zelf werd één grote verkondiging: hij deelde het leven van deze uitgestoten mensen. Hij bezocht ze in hun schrale onderkomens, verzorgde ze, bemoedigde ze; stervenden bereidde hij voor op hun dood en begroef de doden. Kortom: hij droeg hun lasten mee; hij nam al het kwaad dat hij daar aantrof mee op zijn schouders.

Zijn grote kracht was zijn diepe geloof in Jezus Christus, met wie hij voortdurend in gebed verbonden was. Hij wilde Jezus’ verlossingswerk voortzetten. In het evangelie van vandaag horen we Johannes de Doper over Jezus zeggen: ‘Zie het Lam Gods dat de zonden van de wereld wegneemt’. Met dat beeld wordt iets wezenlijks over Jezus gezegd. Hij is de Messias waar het onderdrukte Joodse volk naar had uitgekeken, maar hij kwam niet met macht en groot vertoon. In de kersttijd zagen we hem als een weerloos kind in een kribbe; als volwassen man van Nazareth zal Hij zijn als een dienaar, een ‘lam Gods’ die de schuldenlast van al het kwaad in onze wereld meedroeg.

In die geest heeft zich ook het leven van Petrus Donders voltrokken. Het kwaad van de slavernij, van de mensenwaardige behandeling van melaatsen, klaagde hij fel aan, maar het bleef niet bij woorden. Hij was daadwerkelijk solidair met de slachtoffers ervan door hun lot te delen, door de gevolgen van dat kwaad, die schuldenlast mee op zijn schouders te nemen.

Het is goed hem te blijven gedenken, maar niet vrijblijvend en op veilige afstand. Dat ook over ons Gods goede Geest moge neerdalen, opdat ook wij de last van pijn en verdriet van anderen mee kunnen helpen dragen. Dat ook wij in zekere zin ‘missionaris’ mogen zijn en Gods heil een stukje meer zichtbaar maken: dat wensen we elkaar van harte toe.

Voorbede Op voorspraak van de zalige Petrus Donders
leggen wij vol vertrouwen onze gebeden aan God voor.

- Voor alle pastores en missionarissen die de Blijde Boodschap van Verlossing verkondigen: dat zij mensen benaderen met een warm en toegewijd hart en oog hebben voor de lasten die ze meedragen. Dat zachtheid hun kracht mag blijven.

Laten we bidden...

- Voor allen die lijden aan het leven, die door ziekte of hoe dan ook geïsoleerd raken, verstoten worden of vergeten. Dat zij mensen als Petrus Donders mogen ontmoeten, die hun kwetsbare bestaan nieuwe kracht geven.

Laten we bidden...

- Voor onze kerk en samenleving: dat de geest van Peerke Donders mag voortleven; dat wij niet onverschillig worden tegenover elkaar maar elkanders lasten mee helpen dragen. Dat wij door het voorbeeld van heiligen en zaligen geïnspireerd worden om in alle bescheidenheid elkaar te dienen.

Laten we bidden...

- Bidden wij voor onze persoonlijke intenties ...
en voor alle vragen en noden, vreugde en dankbaarheid
die mensen ons hebben aanbevolen...
In deze viering speciaal voor ...
Laten we bidden...

Afsluitend gebed: God, deze gebeden en alles wat onuitgesproken leeft in ons
leggen wij aan U voor, in hetzelfde vertrouwen
dat het leven kenmerkte van Peerke Donders.
Beantwoord onze gebeden met uw mildheid en zegen.
Amen.

Liedsuggesties

Enkele liederen ter ere van Petrus Donders die op bekende melodieën gezongen kunnen worden.

LIED A 🎵 *Komt ons in diepe nacht...*

Zingen wij hier van Petrus Donders:
Gods roepstem heeft hij vroeg verstaan.
Als kind had hij al iets bijzonders:
al wat hij deed was welgedaan.
Hij was een voorbeeld, had vertrouwen
en zette zich voor ieder in.
De armen konden op hem bouwen,
want niemand was teveel, te min.

Hij zocht Gods steun in hoopvol bidden
liefst in de stilte van de nacht.
Hij was bescheiden in ons midden,
dienstbaar en zonder praal of pracht.
Iedere mens kon hij beminnen:
was vriend en vijand steeds nabij.
Een nieuwe wereld zal beginnen
als wij gaan leven zoals hij.

LIED B 🎵 *Zingt een nieuw lied alle landen...*

Refrein

**Petrus Donders, vriend van armen.
Groot is zijn liefde, zachtmoedig zijn kracht!**

In grote eenvoud is Peerke geboren;
schering en inslag - als zijn weefgetouw -
kreeg hij een heilige roeping te horen,
dat hij Gods goedheid verkondigen zou.

Refrein

In Suriname op donkere plaatsen
zag hij de armen als kind'ren van God:
slaven gevlucht en verstoten melaatsen
en hij bekommerde zich om hun lot,

Refrein

preekte Gods liefde in woord en gezangen,
beurde zo mensen op, gaf hen weer moed.
Laten wij delen in zijn diepst verlangen
naar Gods gerechtigheid, vrijheid voorgoed.

Refrein

-
- Voor meer liturgische suggesties voor themavieringen rond Petrus Donders kunt u contact opnemen met p. Henk Erinkveld cssr, Wittemer Allee 32, 6286 AB Wittem; h.erinkveld@redemptoristen.nl
 - Er zijn ook bidprentjes en informatiefolders beschikbaar ter bevordering van het heiligverklaringsproces van Petrus Donders. Voor informatie daaromtrent kunt u zich wenden tot de vicepostulator mevr. Claudia Peters: vicepostulator@peerkedonders.nl
 - Om nader kennis te maken met het leven en werken van Petrus Donders en zijn betekenis voor de hedendaagse kerk en samenleving is een bezoek aan het Petrus Donders Park in Tilburg-Noord meer dan waard. Het park omvat o.a. een replica van het geboortehuisje van Peerke, een kapel in Surinaamse stijl en een Peerkepaviljoen, museum van naastenliefde. Voor openingstijden, speciale exposities en bijzondere activiteiten zie www.peerkedonders.nl